

ERZİNCAN MERKEZ İLÇE SEBZECİLİĞİNİN DURUMU VE GELİŞTİRİLMESİ İÇİN ALINMASI GEREKLİ TEDBİRLER ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Hüseyin APAN (*)

Ö Z E T

Bu çalışma Eylül 1973'te Erzinca merkez ilçesinin sebzeçiliği ileri olan köylerinde yapılmıştır. Sebzeçilikle ilgili çeşitli bilgiler anket metodu ve mülakat yoluyla tespit edilmiştir.

Araştırmadan aşağıdaki sonuçlar alınmıştır :

1. Etüd edilen köylerin yol, elektrik ve okul sorunlarının çözümlenmiş olduğu saptanmıştır.
2. Bölgede en çok domates, fasulye, soğan, hıyar, kaba, biber, kavun ve karpuz yetiştirilmektedir.
3. Araştırma yapılan köylerde aile sebzeçiliği hariç, her tip sebzeçilik işletmesi vardır. Aile sebzeçiliği ise sadece Çağlayan ve Karatuş köylerinde yapılmaktadır.
4. Sebze bahçelerinin etrafının genellikle canlı ve cansız çiflerle çevrili olduğu saptanmıştır. Bölgede tahta perde kullanılmamaktadır.
5. Sulama suyu olarak genellikle akarsulardan istifa edilmede olup; salma sulama metodu yaygındır. Sulama suyu genellikle kifayetsizdir.
6. Bölge sebzeçileri ahır ve ticaret gübresi kullanmaktadırlar.
7. Sebzeçelerde görülen hastalık ve zararlılarla ilâçlı mücadele yapıldığı saptanmıştır.

(*) Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Bağ-Bahçe Kürsüsünde Profesör. Dergi Komisyonuna geliş tarihi : 10.3.1976

8. Yetiştiriciler ihtiyaç duydukları sebze tohumlarını genellikle ya kendileri yetiştirmekte veya emin yetiştiricilerden temin etmektedirler.

9. Araştırma yapılan köylerde genellikle tahıl - sebze ikili münavebe sistemi uygulanmaktadır.

10. Yetiştirilen sebzeler taze olarak, kurutulularak, salça imali ve turşu yapımı şeklinde değerlendirilmektedir.

11. Yetiştiriciler mahsüllerini çoğunlukla toptancı halinde satmaktadırlar.

12. Sebzelerin ekim ve hasatları, bölgenin ilk ve son don tarihleri gözönüne alınarak yapılmaktadır.

13. Domates, biber gibi sebzelerin soğuk yastıkta fideleri yetiştirilmekle beraber; Mersin ve Adana'dan fide getirerek veya doğrudan doğruya araziye tohum ekmek suretiyle yapılan yetiştiricilikte yaygındır.

14. Tohumların genellikle serpmeye suretiyle ekildiği ve uygulanan bakım şartlarının yetiştiriciden yetiştiriciye değiştiği saptanmıştır.

15. Yeterli sulama suyu temini, pazarlama, ticaret gübresi temini, iyi tohum tedariki gibi problemlerin çözülmesi halinde bölge sebzeçiliğinin gelişeceğini kanısındayız.

I. GİRİŞ

Erzincan 1939 deprem felâketinden sonra yeniden kurulmuş olup, plânlı şehirlerimizden biridir. Karasal iklimin hüküm sürdüğü Doğu Anadolu bölgesinde önemli bir iklim adası olup, Bağ - Bahçe ürünleri bakımından önem taşır. Erzincan ovasının menşei yeni tektonik dislokasyonlara bağlıdır. Anadolu'nun tektonik ve morfolojisinde önemli bir rol oynayan büyük bir fay hattı (kelkit hattı) burada iki kola ayrılarak havzayı sarar (10). Ova, Munzur ve Keşiş dağları arasında bir çöküntü hendeği olarak teşekkül etmiştir (2). Erzincan ovası elips şeklinde olup etrafı yüksek dağlarla çevrilidir. Burası ge-

nel olarak deniz seviyesinden 1200 m. yükseklikte olup, ılımlı bir iklim adasıdır (12). Ovanın genel meyli doğu - batı istikametinde olup; takriben 38° 12'—40° 42' doğu boylamları ile 39° — 40° 06' kuzey enlemleri arasında yer alır (14). Erzincan ovasının doğu - batı uzunluğu takriben 50 km. genişliği ise 17 - 18 km. civarındadır (2). Çanak şeklinde olan ovada ve ovaya bakan dağların eteklerindeki köylerde meyvecilik ve sebzeçilik yapılmaktadır.

A. Topografik durum :

İçinde Erzincan şehrinin bulunduğu çanak şeklindeki Erzincan ovasının kuzeyini, doğu - batı isti-

kametinde uzanan ve tepeleri 3000 - 3500 m. yi aşan Çimen, Ahi, Sipikör ve Keşiş dağları çevirir. Ovanın güneyini ise Munzur silsilesi çevirmiştir (2). Erzincan ovası doğudan Sansa boğazı adı verilen Fırat vadisiyle Tercan ovasına; kuzey batısındaki Çardaklı boğazı ile de Refahiyeye açıktır (1). Karasu, Sansa boğazından sonra ovaya yayılmakta ve burada sağlıklı sollu beslenen yan dereleri aldıktan sonra dar bir boğazdan geçerek Kemah'a ulaşmaktadır. Ovanın en karakteristik yeri, Keşiş dağları eteklerine yaslanmış Üzümlü (Cimin) bucağı ile bu bucağın kuzeybatı ve güneydoğu istikametindeki köyledir. Buralar güneşi iyi gören sıcak ve kuytu bölgelerdir (12).

B. İklim özellikleri :

Erzincan'da karasal iklim hüküm sürer. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ise soğuk ve kar yağışlı geçmektedir. Yağış getirmesi beklenen rüzgârlar yüksek dağları aşmak zorunda kaldıklarından, Erzincan ovasına ulaştıklarında içlerindeki nemin büyük bir kısmını boşaltmış durumdadırlar. Bu yüzden Erzincan ovası, Türkiye'de aynı yükseklikte bulunan merkezlerden

e naz yağış alanı durumundadır (2). Bölgede ilkbahar ve sonbahar yağmurlu geçer. 38 yıllık rasat ortalamasına göre ortalama sıcaklık 10.7c° dir. En soğuk ayın (Ocak) ortalama sıcaklığı -3.4c°; en sıcak ayın (Ağustos) sıcaklık ortalaması 24.1c° dir. Sıcaklığın sıfırın altına düştüğü donlu günler sayısı 110; ortalama sıcaklığın 5 c° ve ya daha yüksek olduğu gün sayısı 252 dir. Sıcaklığın 30 c° ve daha yukarı olduğu gün sayısı 58.2 dir. Ortalama olarak bölgede ilk don 28 Ekimde, son don ise 14 Nisanda meydana gelmektedir. Ortalama nispi nem % 59 olup; Temmuz Eylül aylarında nispi nem düşüktür. 38 yıllık ortalamaya göre bölgede ortalama yağış 374.1 mm. dir. Temmuz - Eylül ayları kurak geçmektedir. Yağışın en fazla düştüğü ay Nisan (53.0 mm.); en az düştüğü ay ise Ağustos (6.8 mm.) tur (8).

C. Arazi dağılımı :

Erzincan merkez ilçesi 5 bucağa ayrılmış olup 118 köyü vardır. Merkez ilçenin toplam arazi varlığı 1.848.782 dönüm olup bunun % 3.4 ü Bağ - Bahçe arazisidir (Tablo 1).

Tablo 1. Erzincan merkez ilçede arazi dağılımı (13)

Kültüre elverişli olmayan arazi	:	% 25.9
Kültüre elverişli arazi	:	% 74.1
Kültür arazisinin dağılımı	:	
Mer'a arazisi	:	% 61.0
Tarla arazisi	:	% 34.0
Bağ - Bahçe arazisi (Sebze hariç)	:	% 3.0
Ağaçlık arazi	:	% 1.6
Sebze bahçesi	:	% 0.4 (5157 dekar)

Tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere sebze bahçeleri toplam kültür arazisinin % 0.4 dür.

Bu araştırmanın gayesi: Erzincan merkez ilçesi sebzeçiliğinin bugünkü durumunu tespit edip; geliştirilmesi için alınması gereken tedbirleri ortaya koymaktır.

II. METERYAL ve METOD

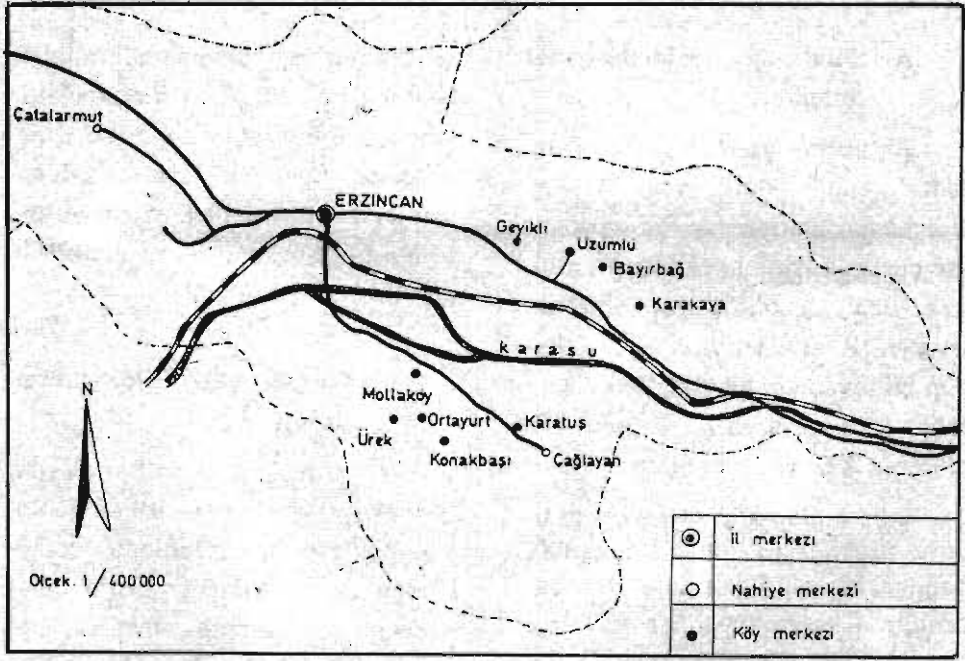
Bu araştırma Eylül 1973'te Erzincan merkez ilçesinin sebzeçiliği ileri olan köylerinde yapılmıştır. Araştırma bölgesine gidilmeden önce küsümüzce özel anket formları hazırlanmıştır. Bu formlar 2 bölümden ibaret olup, birinde bölge hakkında genel bilgiler yer almaktaydı. Sebzeçilikle ilgili esas anket formu ise; yetiştirilen sebze türleri, sebzeçilik işletme şekilleri, çitle çevirme, sulama, gübreleme, mücadele, sebzeçilikte tohum, münavebe, sebzeçilerin değerlendirilmesi, pazarlama ve sebzeçilerin yetiştirme tekniği ile ilgili soruları kapsamaktaydı.

Araştırma tarafımızdan yapılmıştır. Erzincan'a gidildikten sonra Teknik Ziraat Müdürlüğü ve diğer tarım kuruluşları ile temasa geçilerek bölgeyi iyi tanıyan elemanlarla görüşülmüştür. Bu elemanlardan Erzincan merkez ilçede sebzeçiliği gelişmiş köylerin adları ile yerleri öğrenilmiştir (Şekil : 1, Tab-

lo : 2). Sebzeçi köylerin çoğunda minibüsler çalışmakta olduğundan bu köylere minibüslerle gidilmiştir. Minibüs çalışmayan birkaç köye de Tarımsal Kuruluşların araçlarıyla gidilmiştir.

Her köye gidildiğinde, kahve, dükkân gibi çiftçilerin toplu olarak buldukları yerlere gidilmiş; onlarla tanışılmış ve geliş gayesi anlatılmıştır. Meraklı sebzeçilerle tanışılarak onlara Üniversitelerin fonksiyonu ve yapılan bu araştırmanın gayesi anlatılmıştır. Bu araştırmanın vergi ve kredi ile veya çiftçi aleyhine olabilecek diğer hususlarla hiçbir ilgisi olmadığı özellikle belirtilmiştir. Yetiştiricilerin hemen hepsi tarafından ilgiyle karşılandığımızı belirtmek isterim. Sebze bahçelerine gittik. Anket formlarını mülakat suretiyle doldurduk. Tespit edilen bu bilgilerin çoğu yetiştiricilerin beyanına dayanmaktadır. Hastalık ve zararlılar, istihsal miktarları ile ilgili kısımlar Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Müdürlüğü ile Teknik Ziraat Müdürlüğü ilgililerince doldurulmuştur. Sebze fiyatları ise hâl müdürlüğünden (bizzat hâle giderek) alınmıştır.

Araştırma yapılan köylerde tanışılan sebze yetiştiricilerinin karşılaştıkları güçlükler ve şikâyetleri de tespit edilmiştir.

Şekil 1 ERZINCAN MERKEZ İLÇESİNDE ARAŞTIRMA YAPILAN KÖYLER

Tablo : 2. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçesine bağlı köyler :

Köyün Adı	Köyün Adı
1. Konakbaşı (Ekrekihuma) (*)	7. Üzümlü (Cimin)
2. Mollaköy	8. Karakaya (Kaleriç)
3. Ortayurt (Pulur)	9. Geyikli (Kertah)
4. Ürek	10. Bayırbağ (Peteriç)
5. Çağlayan (Cencige)	11. Çatalarmut (Esest)
6. Karatuş	

(*) Parantez içindeki kelimeler köylerin eski adlarıdır.

III. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

A. Etüd alanı hakkında genel bilgiler :

Araştırma yapılan 11 köy hakkında genel bilgiler toplanmıştır. Her köyün merkez kazaya uzaklığı, yol durumu, hane sayısı tespit edilmiş; okul, sağlık ocağı, elektrik, kooperatif, dükkân ve kahve bulunup bulunmadığı saptanmıştır. Saptanan bu hususlara ait ayrıntılı bilgi Tablo 3'te gösterilmiştir.

Etüd edilen köylerin merkez ilçeye uzaklığı 15-30 km. arasında değişmekte olup, yol durumları yeterlidir. İnceleme yapılan köylerin hane sayıları 50-850 arasında değişmektedir. Köylerin hepsinde ilkokul bulunmakta olup, Üzümlü ve Çatalarmut köylerinde Ortaokul da vardır. Ancak 4 köyde sağlık ocağı bulunduğu tespit edilmiştir. İncelenen 11 köyün 6 tanesinde tarımsal amaçlı kooperatif vardır. Köylerin hepsi elektriğe kavuşmuştur. Geyikli köyü hariç her köyde yeteri kadar dükkân vardır. Ortayurt, Karakaya ve Geyikli köyü hariç her köyde yeteri kadar kahve bulunduğu tespit edilmiştir (Tablo : 3).

B. Sebzeçilik üzerinde yapılan araştırmalar :

Araştırma yapılan her köyde yetiştirilen başlıca sebze türleri tespit edilmiş; işletme şekilleri,

çitle çevirme, sulama, gübreleme, hastalık ve zararlılarla mücadele, tohum, münavebe, değerlendirme ve satış hakkında tatbik edilen usuller saptanmıştır. Ayrıca, yetiştirilen her sebzenin nasıl yetiştirildiği ortaya konmuştur.

1. En çok yetiştirilen sebzeler :

Araştırma yapılan her köyde en çok yetiştirilen sebzeler Tablo 4'te gösterilmiştir. Tablonun tetkikinden de anlaşılacağı üzere, bölgede en çok domates, fasulye, soğan, hıyar, kabak, biber, kavun ve karpuz yetiştirilmektedir (Tablo : 4).

2. İşletme karakterlerine göre sebzeçilik işletmeleri :

İşletme karakterlerine göre sebzeçilik işletmeleri Tablo 5'te topluca gösterilmiştir. Araştırma yapılan köylerden sadece Çağlayan ve Karatuş köylerinde aile sebzeçiliği yapıldığı saptanmıştır. Karatuş hariç her köyde tarla sebzeçiliği yapılmaktadır. Etüd edilen köylerin hepsinde ticaret sebzeçiliği yapılmaktadır. Karışık sebzeçilik ise, daha ziyade meyva fidanları gençken yapılmakta olup, etüd edilen 11 köyün 7 sinde uygulanmaktadır (Tablo 5).

Tablo : 3. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köyleri hakkında genel bilgiler :

Köyün Adı	Merkez ilçeye uzaklığı	Yol durumu	Hane adedi	Okul durumu	Sağlık ocağı	Kooperatif sayısı	Elektrik olup olmadığı	Dükkan sayısı	Kahve sayısı
I. Merkez Bucağı :									
Konakbaşı (Ekrekihuma) (*)	18 km.	Orta	100	İlkokul	—	—	+	3	2
Mollaköy	15 km.	İyi	300	İlkokul	—	—	+	5	2
Ortayurt (Pulur)	20 km.	İyi	50	İlkokul	—	—	+	1	—
Ürek	18 km.	Orta	60	İlkokul	+	—	+	2	1
II. Cencige Bucağı :									
Çağlayan (Cencilge)	30 km.	İyi	235	İlkokul	+	2	+	4	4
Karatuş	30 km.	İyi	130	İlkokul	—	—	+	2	2
III. Cimin Bucağı :									
Üzümlü (Cimin)	25 km.	Çok iyi	850	İlkokul Ortaokul	+	2	+	10	4
Karakaya (Keleriç)	30 km.	Orta	300	İlkokul	—	2	+	3	—
Geyikli (Kertah)	15 km.	İyi	120	İlkokul	—	1	+	—	—
Bayırbağ (Piteriç)	27 km.	İyi	200	İlkokul	—	1	+	4	2
IV. Esesi Bucağı :									
Çatalarmut (Esesi)	18 km.	İyi	100	İlkokul Ortaokul	+	1	+	2	—

(*) Parantez içindeki kelimeler köylerin eski isimleridir.

Tablo : 4. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde en çok yetiştirilen sebze türleri.

Köyün adı	En çok yetiştirilen sebzeler
Konakbaşı	Hıyar, fasülye ve soğan.
Mollaköy	Fasülye ve soğan.
Ortayurt	Domates, hıyar, kabak, fasülye ve soğan.
rek	Hıyar, domates, kabak, fasülye ve soğan.
ağlayan	Fasülye, domates ve soğan.
Karatuş	Hıyar, domates ve fasülye.
zml	Domates, soğan, karpuz, kavun, kabak ve biber.
Karakaya	Domates, fasülye, soğan, kavun ve karpuz.
Geyikli	Domates, kavun ve karpuz.
Bayırbağ	Domates, soğan, biber, kabak ve fasülye.
atalarmut	Fasülye, soğan, biber ve domates.

Tablo : 5. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde işletme karakterlerine göre sebzeçilik işletme şekilleri.

Köyün adı	Aile sebzeçiliği	Tarla sebzeçiliği	Ticaret sebzeçiliği	Karışık sebzeçilik
Konakbaşı	—	+ (Hıyar, fasulye, domates, kabak)	+	+ (Fidanlar gençken)
Mollaköy	—	+ (Kuru fasulye, soğan, patates)	+	—
Ortayurt	—	+ (Domates, hıyar, kabak)	+	—
Ürek	—	+ (Hıyar, Fasulye, kabak)	+	—
Çağlayan	+	+ (Kuru fasulye, soğan)	+	+
Karatuş	+	—	+	+ (Meyva fidanları arasında)
Üzümlü	—	+ (Domates, soğan)	+	+ (Fidanlar gençken)
Karakaya	—	+ (Domates, soğan)	+	+ (Genç fidanlar arasında)
Geyikli	—	+ (Kavun, karpuz)	+	+ (Genç fidanlar arasında)
Bayırbağ	—	+ (Domates, soğan, fasulye)	+	+ (Fidanlar gençken)
Çatalarmut	—	+ (Kuru fasulye)	+	+ (Genç fidanlar arasında)

İşaretler :

(+) : Yapılır

(—) : Yapılmaz

3. Sebze bahçelerinin çitle çevrilme durumu :

Araştırma yapılan köylerde sebze bahçelerinin çoğunun etrafının muhtelif çit materyali kullanarak çevrili olduğu tespit edilmiştir. Çit materyali olarak kerpiç ve taş duvar, dikenli tel, kuru çalı ve yeşil çitler kullanılmaktadır. Etüd edilen köylerin hiçbirinde çit materyali olarak tahta perde kullanılmadığı saptanmıştır. Araştırma yapılan köylerin hepsinde yeşil çitler kullanılmaktadır. Sebze bahçesinin etrafının çevrilmesinde kullanılan çit ağaçlarının kavak, muhtelif meyva ağacı, söğüt, kuşburnu, iğde ve alıç olduğu tespit edilmiştir. Her bahçenin etrafında birkaç türden meyveli ve meyvesiz ağaç yetiştirilerek çit vazifesi gördürüldüğü saptanmıştır. 4 köyde dikenli tel, 6 köyde de kuru çalı kullanıldığı anlaşılmıştır (Tablo : 6).

4. Kullanılan sulama suları sulama metodları ve organizasyonu :

Araştırma yapılan köylerde kullanılan sulama sularının adları Tablo 7 de gösterilmiştir. Kullanılan suların çoğu dere, çay, kaynak gibi akarsulardır. Bölgede salma sulama metodu yaygındır. Karık usulü sulama sadece 3 köyde uygulanmaktadır. Yetiştiricilerin hepsi suyun yetersiz olduğundan şikâyet etmişlerdir. Dere, çay, kaynak gibi akarsulardan temin edilen su-

lar köyün ortak malı olup su parasızdır ve nöbet usulü uygulanmaktadır. Konakbaşı, Mollaköy ve Karatuş köylerinde DSI ve Topraksu tarafından temin edilmiş olan sulama suları paralı olup, ücreti sebze türüne göre değişmektedir (Tablo : 7).

5. Kullanılan gübreler ve gübreleme :

Araştırma yapılan köylerin hepsinde ahır gübresi ve ticaret gübresi kullanıldığı tespit edilmiştir. Sonbaharda genellikle yanmış ahır gübresi toprağa serpilip sürülmektedir. İlkbaharda verilen ahır gübresi yanmış veya taze olmaktadır. Ortayurt, Karakaya ve Geyikli köylerinde sadece ilkbaharda ahır gübresi verilmektedir. Etüd edilen köylerin hepsinde ticaret gübresi kullanıldığı saptanmıştır. Ticaret gübreleri serpme veya ocak usulü verilmektedir. Ocak usulü yaygın olup, gübre ya yağmurdan önce verilmekte veya gübrelenip sulanmaktadır. Serpme usulü atılan gübrenin peşinden ya tapan geçirilerek toprağa karıştırılır veya serpiş sürülür. Araştırma yapılan köylerde amonyum sulfata **toz şeker**, süperfosfata **hillerik** (gıldırık) ve potasyum sulfata da **kül gübre** adı verilmektedir. Halk azotlu gübrenin hepsini bir defada vermemektedir. Azotlu gübre ile gübrelemeye bölgede **yemleme** ismi verilmektedir (Tablo : 8).

Tablo : 6. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde sebze bahçelerinin etrafının çitle çevrilme durumu.

Köyün adı	Kuru çitler				Yeşil çitler
	Duvar	Tel	Tahta perde	Kuru çalı	
Konakbaşı	+	—	—	+	Meyva ağacı, kavak, söğüt, alıç, kuşburnu ve iğde
Mollaköy	—	+	—	—	Kavak
Ortayurt	—	—	—	—	Kavak, kuşburnu ve meyva ağacı
Ürek	+	+	—	—	Meyva ağacı, kavak, söğüt, iğde, kuşburnu ve alıç.
Çağlayan	Kerpiç duvar	+	—	+	Kavak, söğüt, iğde, meyva ağacı ve kuşburnu
Karatuş	Taş duvar	+	—	+	Meyva ağacı, kavak söğüt kuşburnu ve iğde
Üzümlü	Taş duvar	—	—	—	Meyva ağacı ve kavak
Karakaya	Taş duvar	—	—	+	Meyva ağacı, kavak, söğüt, alıç ve iğde.
Geyikli	Taş duvar	—	—	+	Meyva ağacı
Bayırbağ	Taş duvar	—	—	—	Meyva ağacı, kavak ve söğüt.
Çatalarmut	—	—	—	+	Meyva ağacı, kavak söğüt, iğde, kuşburnu.

İşaretler :

(+) : Yapılır

(—) : Yapılmaz

Tablo : 7. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde kullanılan sulama sularının adları, uygulanan sulama metodları ile suyun yeterlik durumu ve sulama organizasyonu.

Köyün adı	Kullanılan sulama suyu	Uygulanan sulama metodu	Suyun yeterlik durumu	Diyecekler
Konakbaşı	Mercan suyu	Evleklere salma usulü	Su darlığı var	Bir kısmı paralı sıra usulü
Mollaköy	1. Mercan suyu 2. Fırat kanal suyu	Evleklere salma usulü	Su darlığı var	Mercan suyu nöbetli diğeri paralı
Ortayurt	Mercan suyu	Evleklere salma usulü	Su darlığı var	Su parasız sıra usulü
Ürek	Mercan suyu	Evleklere salma usulü	Su darlığı var	Su parasız sıra usulü
Çağlayan	Kom suyu	Salma Evlek ve tava	Bu yıl su az	Su parasız nöbet usulü
Karatus	Kom suyu	Salma Evlek ve tava	Bu yıl sıkıntı çekildi	DSİ. Paralı diğeri parasız Nöbet usulü
Üzümlü	Cimin suyu Aksu	Tavalara salma usulü	Su darlığı var	Su parasız sıra usulü
Karakaya	Pahnik suyu Karaağaç gölü	Tava ve evleklere salma Karık usulü	Su darlığı var	Su parasız Nöbet usulü
Geyikli	Dere suyu	Karık usulü Evleklere salma usulü	Su darlığı var	Su parasız Nöbet usulü
Bayırbağ	Pahnik suyu	Tava ve evleklere salma usulü	Su darlığı var	Su parasız Nöbet usulü
Çatalarmut	Göyne suyu	Karık usulü salma sulama	Su darlığı var	Su parasız Nöbet usulü

Not : Tavaya bölgede merk denilmektedir.

Tablo : 8. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde sebzeçilikte kullanılan gübreler ve bunların verilme zaman ve şekilleri.

Köyün adı	Tabii gübreler	Ticaret gübreleri
	Gübreleme zaman ve şekilleri	Gübreleme zaman ve şekilleri
Konakbaşı	Sonbaharda ve ilkbaharda yanmış veya taze olarak verilir.	1. Ocaklara serpmeye 2. Araziye serpmeye 3. Yağmurdan önce verilir veya peşinden sulanır.
Mollaköy	Sonbaharda yanmış gübre ilkbaharda taze gübre serpilip toprağa karıştırılır.	N : Serpip tapanlanır P.K. Serpip sürülür Soğan : Yemleme (2-3 defa) serpip sulanır.
Ortayurt	İlkbaharda yanmış gübre serpilip toprağa karıştırılır.	Ocaklara veya serpmeye suretiyle verilir. Peşinden sulanır.
Ürek	Sonbaharda yanmış gübre ilkbaharda taze gübre serpip toprağa karıştırılır.	Ocaklara veya serpmeye suretiyle verilir. Peşinden sulanır.
Çağlayan	İlkbahar ve sonbaharda yanmış ahır gübresi verilir.	P : İlkbaharda serpilip sürülür. N : Serpip tapanlanır. Serpip sulanır. Yağıştan önce serpilir.
Karatus	Sonbaharda serpip toprağa karıştırılır.	N : İlkbaharda serpip tapanlanır. Yahut serpip sulanır.
Üzümlü	Sonbaharda yanmış; İlkbaharda taze gübre toprağa serpip sürülür.	1. Ocak usulü 2. Su verip serpmeye 3. Yağmurdan sonra
Karakaya	İlkbaharda yanmış veya taze gübreyi serpip sürer.	1. Serpip sulama 2. Yağmurdan önce serpmeye 3. Ocağa verme
Geyikli	İlkbaharda yanmış veya taze gübre serpip sürülür.	Ocaklara verilir
Bayırbağ	İlkbaharda taze olarak sonbaharda yanmış gübre serpip sürülür.	1. Sulamadan önce 2. Sonra serpmeye 3. Ocağa verme
Çatalarmut	Sonbaharda serpip sürer.	P.K. Kuru fasulyeye ekimden önce serpip sürer.

(*) Araştırma yapılan köylerde amonyum sülfata toz şeker, süperfosfata hillerik (güdrük) ve potasyum sülfata da kül gübre adı verilmektedir. Azotlu gübre ile gübrelemeye yemleme denmektedir.

6. Sebze hastalık ve zararlıları :

Erzincan merkez ilçede görülen sebze hastalık ve zararlıları tablo 9 ve tablo 10 da gösterilmiştir. İl Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Müdürlüğünden alınan bilgilere göre; kavun ve karpuzlarda solgunluk hastalığı görülmekte; kavun, karpuz ve kabaklarda külleme meydana gelmekte; soğanlarda soğan mildiyösü görülmekte; patateslerde ise patates mildiyösü ile patates yaprak leke hastalığı görülmektedir (Tablo : 9).

Başlıca sebze zararlılarının da kavun sineği, sebze kırmızı örümceği, yaprak biti, toprak kurtları ve lahana kelebeği olduğu bildirilmektedir. Bunlarla ilaçlı mücadele yapılmaktadır (Tablo : 10).

7. Tohum temin etme yolları ve tohumun muhafazası :

İyi tohumun kıymeti her yetiştirici tarafından bilinmektedir. Yetiştiricilerin çoğunun tohum alma usullerini bildikleri saptanmıştır. Fakat döllenme biyolojisi bilinmediğinden, çeşitler arasında mesafe izolasyonu yapılmamaktadır. Ancak köylerde her sebze türüne ait fazla çeşit yetiştirilmemektedir. Yetiştirici iyi ve güvenilir tohum bulamamaktan şikâyetçidir.

Bunun için de tohumunu ya kendisi yetiştiriyor, yahutta komşularından temin ediyor. Tohumu olmayan veya yetmeyenler şehirden de tohum satın almaktadırlar. Sebze tohumları bez ve plastik torbalarda, tezek halinde, şişelerde, sandıklarda, küpte veya çuvalalarda muhafaza edilmektedir (Tablo : 11).

8. Uygulanan münavebe plânları ve aynı araziden yılda birden fazla mahsul alma durumu :

Araştırma yapılan köylerde genellikle tahıl -sebze (ikili) münavebe sistemi uygulanmaktadır. Buna ilaveten Ortayurt, Üzümlü, Geyikli, Bayırbağ ve Çatalarmut köylerinde her yıl üst üste sebze yetiştiren müstahsillerde vardır. Aynı arazide her yıl üst üste sebze yetiştiriciliği yapanlar, çoğunlukla sebzeler arasında bir münavebe plânı uygulamamaktadırlar.

Araştırma yapılan köylerin çoğunda aynı araziden yılda bir defa mahsul alınabilmektedir. Üzümlü, Karakaya, Geyikli ve Bayırbağ köylerinde aynı araziden yılda 2 defa mahsul alınmaktadır. Bu köylerde yeşil soğan hasat edildikten sonra domates, biber veya lahana yetiştirilmektedir (Tablo : 12).

Tablo : 9. Erzincan merkez ilçesinde görülen başlıca sebze hastalıkları (*)

Hastalığın adı	Zarar verdiği sebzeler	Zararlama zamanı ve zarar durumu	Mücadele şekli ve zamanı
Solgunluk (Fusarium Spp.)	Kavun-Karpuz	Mayıs-Haziran ayları Hafif	Kimyevî : halk mücadelesi Yapraklarda ilk emgi görülünce
Külleme (Scheck. Pol.)	Kavun-Karpuz ve Kabaklarda	Haziran - Temmuz ayları Hafif	Kimyevî : halk mücadelesi Yapraklarda ilk emgi görülünce
Soğan mildiyüsü (Peronospora Destructor Berk)	Soğan	Mayıs-Haziran ayları Kesif	Kimyevî : halk mücadelesi Haziran ayları
Patates yaprak leke hastalığı (Alternaria)	Patates	Mayıs - Haziran ayları	Kimyevî : halk mücadelesi
Patates mildiyüsü (Phytorrhthora)	Patates	Muhtelif zamanda	Kimyevî : halk mücadelesi zarar gördüğü anda

(*) Bilgiler, Erzincan Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Müdürlüğünden alınmıştır.

Tablo : 10. Erzincan merkez ilçesinde görülen başlıca sebze zararlıları (*)

Zararlıının adı	Zarar ver- diği sebzeler	Zararlama za- manı ve za- rar durumu	Mücadele şekli ve zamanı
Kavun sineği (<i>Myopordalis par- dalina</i>)	Kavun	Kavunlar fındık büyüklüğünde olduğu zaman Kesif	Kimyevî : Halk mücadelesi Kavunlar fındık büyüklüğünde iken yapılır.
Sebze kırmızı örümceği (<i>Tetranychus Spp</i>)	Fasülye	20 Temmuz'dan hasada kadar Kesif	Kimyevî : Devlet yardımı, halk mücadelesi. Yapraklarda ilk emgi görülünce
Yaprak biti (<i>Püseron-Aphid</i>)	Bütün sebze- lerde	Her zaman görülür Kesif	Kimyevî : Halk mücadelesi Görüldüğü zaman
Toprak kurtları (<i>Agrotis-Agriotes</i>)	Bütün sebze- lerde	Ekimden hasada kadar Kesif	Kimyevî : Halk mücadelesi Görüldüğü zaman
Lahana kelebeği (<i>Pieris Sp.</i>)	Lahana	Zararın görüldüğü zaman Hafif	Kimyevî : Halk mücadelesi Haziran - Temmuz ayları

(*) Bilgiler, Erzincan Ziraî Mücadele ve Ziraî Karantina Müdürlüğünden alınmıştır.

Tablo : 11. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde sebze tohumu temini ve muhafazası.

Köyün adı	Tohum temin etme yolları	Tohum muhafazası ve ambalaj kapları
Konakbaşı	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	1. Plâstik torbalarda 2. Bez torbalarda
Mollaköy	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	Çuval içinde, Ambarda
Ortayurt	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	Bez torbalarda tavana asarak
Ürek	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	Bez torbalarda
Çağlayan	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	Torbada tavana asarak
Karatuş	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	1. Şişelerde 2. Bez torbalarda
Üzümlü	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	1. Tezek halinde 2. Küp içinde 3. Torba ve çuvalda
Karakaya	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	1. Sandıkta 2. Torbada
Geyikli	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	1. Tezek halinde 2. Plâstik torbada 3. Küpte 4. Sandıkta
Bayırbağ	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	1. Tezek halinde 2. Küpte 3. Torbada 4. Sandıkta
Çatalarmut	1. Kendisi yetiştirir 2. Komşusundan temin eder 3. Şehirden temin eder	1. Tezek halinde 2. Plâstik torbada 3. Küpte 4. Sandıkta

Tablo : 12. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde uygulanan münavebe plânları ve aynı araziden yılda birden fazla mahsul alma.

Köyün adı	Uygulanan ekim nöbeti plânı	Aynı araziden yılda birden fazla mahsul alma durumu
Konakbaşı	Tahıl - sebze	—
Mollaköy	Tahıl - sebze	—
Ortayurt	1. Buğday - Sebze 2. st üste sebze	—
rek	Tahıl - Sebze	—
ağlayan	Tahıl - Sebze	—
Karatuş	Tahıl - Sebze	—
zml	1. Tahıl - Sebze 2. st üste sebze	Yeşil soğan-Domates
Karakaya	Tahıl - Sebze	Yeşil soğan-Biber Yeşil soğan-Domates
Geyikli	1. Tahıl - Sebze 2. st üste sebze	Yeşil Soğan-Domates Yeşil soğan-Lahana
Bayırbağ	1. Tahıl - sebze 2. st üste sebze	Yeşil soğan-Biber Yeşil Soğan-Domates
atalarmut	1. Tahıl - Fasulye 2. st üste sebze	—

İşaretler :

(—) : Uygulanmıyor.

9. Yetiştirilen sebzelerin değerlendirilmesi :

Etüd bölgesinde yetiştirilen sebzeler taze olarak, kurutulularak, salça imali ve turşu yapımı şeklinde değerlendirilmektedir. Konakbaşı, Karatuş ve Çatalarmut'ta Teknik Ziraat Müdürlüğü tarafından kurulan ev konserveçiliği tesisi vardır. Gerek kışlık aile ihtiyacını karşılamak, gerekse satmak için; fasulye, kabak, bamyâ ve domates kurutulduğu tespit edilmiştir. (Tablo : 13).

10. Kullanılan başlıca ambalaj kapları :

Araştırma yapılan köylerde sebze ambalaj kabı olarak çuval, Hollanda kasası, sandık, plâstik torba ve küfe kulanıldığı tespit edilmiştir. Bölgede fasulye, hıyar, soğan ve biber çuvala konarak satışa arz edilmektedir (Tablo : 14).

11. Yetiştirilen sebzelerin satış şekilleri :

Yetiştirilen sebzeler genellikle toptancı halinde satılmaktadır. Bölgede uygulanan başlıca satış şekilleri : 1. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile satış. 2. Toptancı hâlinde müstahsil kendisi satış. 3. Köyde bulunan köy komisyoncusu aracılığı ile satış. 4. Kö-

ye gelen müşteriye (toplayıcıya) toptan satış. 5. Semt pazarlarında yetiştiricinin malını satması (Tablo : 15).

12. Toptan sebze fiyatları :

24 Eylül 1973 tarihinde toptancı haline gidilerek sebze fiyatları tespit edilmiştir (Tablo : 16). Bu tarihte en ucuz sebzenin yer domatesi (125 krş.), en pahalı sebzenin ise sarmısak (2000 krş.) olduğu saptanmıştır.

13. Yetiştirilen sebzelerin umumi ekim ve hasat periyotları :

Bölgede yetiştirilen sebzelerin ekim ve hasat periyotları genellikle ilk ve son don tarihleri gözönüne alınarak saptanmaktadır.

Sıcak mevsim sebzelerinin genellikle tohum ekim periyodu Mart-Mayıs aylarıdır. Soğuk mevsim sebzelerinden soğan ise 20 Mart-Mayıs periyodunda ekildiği saptanmıştır (Tablo : 17). Biber ve domatesin esas yerlerine dikilmesi (göçertme) Mayıs-Haziran başında yapılmaktadır. Sıcak mevsim sebzelerinin son hasadı Eylül-Ekim aylarında yapılmaktadır. Soğuk mevsim sebzelerinden soğanın hasat periyodu ise 15 Eylül-15 Ekim tarihleridir (Tablo : 17).

Tablo : 13. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde sebzelerin değerlendirilmesi.

Köyün adı	Taze olarak	Konserve şeklinde	Kurutarak değerlendirme	Salça imali	Turuş yapımı
Konakbaşı	+	4K Konserve evinde ev konserveciliği	Fasulye Kabak	+	+
Mollaköy	+	—	—	+	+
Ortayurt	+	—	Fasulye	+	+
Ürek	+	—	Fasulye Kabak	+	+
Çağlayan	+	—	Fasulye Domates Kabak	+	+
Karatuş	+	Ev konserveciliği	Fasulye Bamya Kabak	+	+
Üzümlü	+	—	Fasulye Kabak	+	+
Karakaya	+	—	Fasulye Kabak	+	+
Geyikli	+	—	Fasulye Kabak	+	+
Bayırbağ	+	—	Fasulye Kabak	+	+
Çatalarmut	+	+ Tek. Zir. Md. Konserve tesisi	Fasulye		+

İşaretler :

(+) : Yapılır

(—) : Yapılmaz

Tablo : 14. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde kullanılan başlıca ambalaj kapları

Köyün adı	Kullanılan başlıca ambalaj kapları
Konakbaşı	Çuval, Hollanda kasası
Mollaköy	Çuval, Hollanda kasası ve sandık
Ortayurt	Çuval ve Hollanda kasası
Ürek	Çuval ve Hollanda kasası
Çağlayan	Hollanda kasası ve çuval
Karatuş	Hollanda kasası, sandık, çuval ve plâstik torba
Üzümlü	Hollanda kasası, çuval ve plâstik torba
Karakaya	Hollanda kasası ,çuval ve küfe
Geyikli	Hollanda kasası, çuval
Bayırbağ	Hollanda kasası, çuval
Çatalarmut	Çuval

Tablo : 15. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde yetiştirilen sebzelerin satış Şekilleri.

Köyün adı	Yetiştiricinin mahsulünü satış Şekilleri
Konakbaşı	1. Köyde bulunan komisyoncu aracılığı ile 2. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile
Mollaköy	1. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile 2. Toptancı halinde kendisi satar
Ortayurt	1. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile 2. Toptancı halinde kendisi satar 3. Köye gelen müşteriye toptan satar
Ürek	1. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile 2. Toptancı halinde kendisi satar
Çağlayan	1. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile 2. Toptancı halinde kendisi satar
Karatus	1. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile
Üzümlü	1. Köy komisyoncuları aracılığı ile 2. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile
Karakaya	1. Köye gelen müşteriye (toplayanlara) toptan 2. Toptancı halinde kendisi satar 3. Pazarlara gidip malını satar
Geyikli	1. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile 2. Toptancı halinde kendisi satar
Bayırbağ	1. Köy komisyoncuları aracılığı ile 2. Köye gelen müşteriye (toplayıcı) toptan 3. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile
Çatalarmut	1. Toptancı halinde komisyoncu aracılığı ile 2. Toptancı halinde kendisi satar

Tablo : 16. Erzincan merkez ilçe toptancı halinde sebze fiyatları.

Tarih : 24.9.1973

Sebze tür ve çeşidi	Toptancı halinde Kg. Fıatı (Krs.)
Sırık fasulye	300 Krs.
Ayşekadın (yer) fasulyesi	200 »
Yer domatesi	125 »
Sırık domatesi	150 »
Sivri biber	300 »
Dolmalık biber	300 »
Topan patlıcanı	200 »
Sakız kabağı	150 »
Hıyar	250 »
Kuru soğan	150 »
Patates	160 »
Sarmısak	2000 »
Kavun	200 »
Karpuz	130 »
Washington (karabuz) karpuzu	150 »
Lahana	150 »

Tablo : 17. Araştırma yapılan Erzincan merkez ilçe köylerinde yetiştirilen sebzelerin ekim ve hasat periyotları

Sebze türü	Tohum ekim periyodu	Fide dikim periyodu	Hasada baş lama	Hasat sonu
1. Sıcak mevsim sebzeleri:				
Fasulye	Nisan - Mayıs	—	Haziran-15 Temmuz	Eylül
Domates	21 Mart - Nisan	Mayıs-11 Haziran	15 Temmuz-20 Ağustos	Ekim
Biber	Mart	15 Mayıs	15 Haziran Ağustos	Eylül sonu Ekim başı
Kabak	Mart sonu-15 Mayıs	—	20 Haziran — ran	Eylül - Ekim başı
Hıyar	1-15 Nisan	—	20 Haziran Haziran sonu	15 Eylül - Eylül sonu
Kavun	Mayıs başı	—	Temmuz sonu - Eylül başı	15 Ekim
Karpuz	1-15 Mayıs	—	15 Haziran — Eylül Başı	1 - 15 Ekim
2. Soğuk mevsim sebzeleri :				
Soğan	20 Mart - Mayıs	—	—	15 Eylül - 15 Ekim

(*) Araştırma yapılan köylerde yetiştiricilerden her sebze türünün ekim ve hasat tarihleri sorulmuş, sonra bunlar birleştirilerek yukardaki tablo tanzim edilmiştir.

14. Sebzelerin yetiştirme tekniği :

a) Taze fasulye : Sonbaharda toprak derin sürülür. İlkbaharda ikilenir. Sonbaharda genellikle çiftlik gübresi atılıp toprağa karıştırılır. Fasulye tohumları evleklere serpilir, tırmıklanıp veya sürerek tohum kapatılır. Saban demirinin açtığı çukura sıraya ekenler de vardır. Bölgede en çok «40 günlük», «Barbunya» «Ayşekadın» fasulye çeşitleri yetiştirilmektedir. Yaygın olmamakla beraber uzun kapçıklı «Hoca fasulyesi» de yetiştirilmektedir. Çalı fasulyelerinin 3-4 tanesine bir sıruk vurulmaktadır.

b) Domates : Bölgede domates yetiştiriciliği 1. Soğuk yastıkta fide yetiştirip bu fidelerin araziye dikimi.

2. Mersin veya Adana'dan fide getirip dikme.

3. Doğrudan doğruya araziye tohum ekmek suretiyle yapılmaktadır. Doğrudan doğruya tarlaya tohum ekmek suretiyle yapılan yetiştirmede de iki metod kullanılmaktadır. Ya tohum tarlaya serpmeye suretiyle ekilip çıkan fideler seyreltiliyor; veya sabanla karık açılıp; karığa açılan ocaklara bir avuç yanmış gübre atılır ve her ocağa 4-5 tohum ekilir. Fideler çıktuktan sonra her ocakta 2-3 fide kalacak şekilde seyreltme yapılır.

Sağır yastıkta yetiştirilen veya Mersin ve Adana'dan getirilen

fideler yerlerine karık usulü ile dikiliyor. Aralık mesafe genellikle 60x40 cm. dir. Tohum tarlaya serpmeye usulü ekilirse, domatesler evlek usulü yetiştirilir. Araştırma yapılan köylerin bir kısmında fide yetiştirme tekniği bilinmemektedir.

c) Hıyar : Hıyarlar evlek usulü veya karık usulü yetiştirilmektedir. aKrik usulü yetiştirmede sabanla karık açılır. Açılan karıklar üzerinde ocaklar açılır. Her ocağa yanmış gübre ve N, P verilir. Her ocağa 4-5 hıyar tohumu atılıp kapatılır. Fideler çıkınca her ocakta 2-3 bitki kalacak şekilde seyreltme yapılır. Evlek usulü yetiştirmede tohum serpmeye ekilmekte; çıktuktan sonra seyreltilmektedir. Hıyar evlekleri genellikle 2.2x50.0 m. eb'adındadır.

Bölgede genellikle «Yediveren» «Halepoğlu» «40 günlük» ve «Yeşilbaş» adlı mahallî hıyar çeşitleri yetiştirilmektedir.

d) Kabak : Kabaklar genellikle ocak usulü yetiştirilir. Sabanla açılan karıklarda ocaklar açılır. Her ocağa yanmış çiftlik gübresi ve N, P atılır. Her ocağa 4-5 tohum ekilir ve kapatılır. Fideler çıktuktan sonra her ocakta 2-3 bitki kalacak şekilde seyreltilir.

Genellikle sakız kabağı ve kış kabakları yetiştirilmektedir.

e) Kavun : Sonbaharda ahır gübresi verilip arazi sürülür. İlkbaharda arazi ikilenir ve ekime hazırlanır. Eğer toprakta tav yoksa,

arazi sulanır ve tava gelmesi beklenir. Tohumlar 2 gün suda ıslatılır. Serpme ekim yapılır ve kapatılır. Bölgede «Sarıküle» ve «Kermeli» adı ile anılan mahallî kavun çeşitleri yetiştirilir.

f) Karpuz : Karpuzlar serpme suretiyle veya 1x1 m. aralık-masafe ile açılan ocaklarda yetiştirilir. «Yerli» ve «Washington» çeşitleri yetiştirilmektedir.

g) Soğan : Erzincan'da soğan yetiştiriciliği yaygındır. «Yerli Yuvarlak» ve Kantartopu» soğan çeşitleri yetiştirilir. Bu soğanlar muhafazaya elverişlidir. Bölgede soğan arpacıktan yetiştirilir.

Şonbaharda arazi sürülür. İlk baharda ikilenir. Arazi evleklere ayrılır. Arpacıklar ya çapa ile açılan karıklara 10x15 cm. aralık masafe ile dikilir; veya araziye serpilerek elle toprağa gömülür. Bölge halkı baş soğandan karaca yetiştirirken her bitkide meydana gelen ana daldaki çiçek kömecinden meydana gelen tohumları makbul tutmamakta, bunlara «ham tohum» adını vermektedirler. 2-5 saktan meydana gelen çiçek kömecinde olgunlaşan tohumlara «has tohum» adını vermektedirler. **Ham** ve **has** tohumlardan elde edilen arpacıkların da fiatı farklı olmaktadır.

Has tohumlardan elde edilen arpacıkların baş soğan üretiminde kullanıldıkları takdirde birinci yılda saka kalkmadıkları ve dolayısıyla büyük baş soğan verdikleri ileri

sürülmektedir. Bu husus üzerinde ilerde detaylı bir araştırma yapılacaktır.

IV. SEBZE YETİŞTİRİCİLERİNİN SORUNLARI, ÇÖZÜM YOLLARI VE ÖNERİLER

A. Sebze yetiştiricilerinin başlıca sorunları :

Araştırma yapılan her köyde yetiştiricilerin başlıca şikâyetleri tespit edilmiştir. Sonra bunların dökümü yapılarak, önem sırasına (şikâyetin fazlalığına) göre aşağıda belirtilmiştir :

1. Sulama suyu yetersizdir.
2. Hastalık ve zararlılarla mücadele yapılamıyor. Ziraî Mücadele kuruluşundaki elemanların köylere gelerek gerekli tavsiyelerde bulunmadıklarından yakınılmaktadır.
3. Sebzelerin geç hasada geldiği ve mahsulü ndeğer fiata satılmadığından yakınılmaktadır.
4. Müstahsilin hayvan gübresi kifayetsiz olup, gübrenin pahalı olduğu bildirilmektedir.
5. Ticaret gübresinin ihtiyacı karşılamadığı ve ihtiyaç anında bulunamadığı bildirilmektedir.
6. Arazi dağınık olup, bir kısım yetiştiricinin hiç arazisi yoktur.
7. Mahsullerinin pazarlanmasında aracıdan şikâyet ediliyor.

8. Erzincan'da yapılan sebze-
ciliğin çoğu, aile işletmesi şeklin-
dedir. İşçi ücretlerinin pahalı oldu-
ğu bildiriliyor.

9. Teknik bilgiye ihtiyaç olup;
Teknik Ziraat Müdürlüğü elemanla-
rının köylere gelerek, gerekli tav-
siyelerde bulunmaları isteniyor.

B. Sorunların çözüm yolları ve öneriler :

1. DSİ ve Topraksu işbirliği
yaparak ve Topraksu kooperatifle-
rini de yaygınlaştırmak suretiyle
sulama suyu yeterli hale getirile-
bilir.

2. Gerek sebzelerin yetiştir-
me tekniği; gerekse hastalık ve za-
rarlılarla mücadele yönünden yetiştiricilerin yeterli bilgiye sahip ol-
madıkları saptanmıştır. Tarımsal ku-
ruluşlarda çalışan elemanların sık
sık köylere giderek gerekli bilgile-
ri vermeleri, uyarıda bulunmaları
ve demonstrasyonlar yapmaları çok
faydalı olur kanısındayız.

3. Köylerde üretim koopera-
tifleri kurularak, yetiştiricilerin bu
kooperatifler aracılığı ile mahsulle-
rini değerlendirmeleri gereklidir.

4. Ticaret gübresinin tarım-
sal amaçlı kooperatifler kanalıyla
satılması, ihtiyaç anında yeteri kar-
dar gübre bulundurulması gerekli-
dir. Gübrenin kredi ile verilmesi,
sebzeçiliğin kalkınmasında olumlu
etki yapacağı kanısındayız.

5. Tarımsal kredilerin yeter-
li hale getirilmesi ve yetiştiriciye

uzun vâdeli kredi verilmesi gerek-
lidir.

6. Devlet eliyle sebze tohu-
mu üretilerek; yapılacak bölge
adaptasyon denemelerinden sonra,
uygun sebze çeşitlerinin tohumla-
rı kooperatifler kanalıyla yetiştir-
cilere satılmalıdır.

Recherche sur L'état de la Culture Potagère et Sur les Mesu- res Qui Doivent être Prise en Main à Erzincan et Dans Ses Environs

Cette recherche a été faite en
Septembre 1973, dans les environs
et les quartiers d'Erzincan dont la
culture potagère est avancée. On
a obtenu les divers résultats à pro-
pos des légumes par une méthode
d'enquête et d'information.

Les résultats de notre recher-
che sont notés si-dessous :

1. Les problèmes de route,
d'électricité et d'école des
villages examinés sont réso-
lus.
2. Dans la région, on cultive plu-
tôt tomates, haricots verts,
oignons, concombres, cour-
ges, piments, melons et pos-
teques.
3. Dans les village où lon a fait
des recherches, setrouve la
culture potagère de toutes sor-
tes sauf celle de famille. La
culture potagère de famille
applique seulement dans les
witllage Çağlayan et Karatuş.
4. Les potagères sont entourés

- en général par les haies naturelles et artificielles. On n'utilise pas les haies en bois.
5. Pour l'arrosage on profite généralement de l'eau courante et on applique la méthode libre. L'eau d'arrosage est souvent insuffisante.
  6. Les producteurs de légumes utilisent les engrais organiques et chimiques.
  7. On lutte contre les maladies et les insectes qui apparaissent avec les médicaments agricoles.
  8. Les producteurs de légumes possèdent les graines dont ils ont besoin en général en les cultivant eux-même ou en les achetant aux fournisseurs dignes de confiance.
  9. Dans les villages où l'on a fait des recherches on applique plutôt l'asselement de céréales-légumes.
  10. On utilise les légumes cultivés en état frais et séchés et en fabrication de sauce et de pickles.
  11. Les producteurs vendent leurs productions en gros aux halles des grossistes.
  12. On fait les semailles et les moissons des légumes en faisant attention aux premières, dernières dates du gel.
  13. Bien qu'on cultive les jeunes plantes des légumes, comme les tomates, les piments au chassis froid, il est très répandu de faire les semis directement sur place.
  14. On sème les graines en les disséminant et les conditions de soin changent selon les producteurs.
  15. Si l'on peut résoudre les problèmes suivants : Comme ceux de la garantie de l'eau d'arrosage ou de la qualité des engrais chimiques, ou des marchés, nous obtiendront que la culture potagère de la région se développe.

LİTERATÜR LİSTESİ

1. Akkan, E. 1963. Erzincan Ovasının İklim Özellikleri. Ank. Ü. D.T.C. Fak. Dergisi Cilt : XXI. Sayı : 3-4 (1963'ten Ayrı Basım). 5. 79 - 101.
2. Akkan, E. 1964. Erzincan Ovası ve Çevresinin Jeomorfolojisi. Ank. Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fak. Yayınları No : 153.
3. Apan, M. 1971. Erzincan Ovası Toprak ve Su Kaynaklarının Sulama Yönünden Problemleri ve Geliştirilme İmkânları Üzerinde Bir Araştırma. Doktora Tezi (Basılmamış). Erzurum 1971. Sayfa : 5.
4. Apan, H. 1974. Tarım Bölgelerimizde Yetiştirilen Sebze Tür-

- lerinin Umumî Ekim ve Hasat Periyotlarının Tespiti : Atatürk Ü. Yayınları : 390. Ziraat Fakültesi Yayınları : 184. Araştırma Serisi No : 115. Atatürk Ü. Basımevi - Erzurum, 1974 25 Sayfa.
5. Bahtiyar, M. 1971. Erzincan Ada Çorak Topraklarının Oluşları, Özellikleri ve Islahları Üzerinde Bir Araştırma. Atatürk Ü. Zir. Fak. (Doktora Tezi). DSİ Genel Müdürlüğü Basımevi. Ankara 102 Sayfa.
  6. Bayraktar, K. 1970. Sebze Yetiştirme. Cilt. II. «Kültür Sebzeleri» Ege Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları No : 169. Ege Ü. Matbaası. 1970. 479 Sayfa.
  7. Bayraktar, K. 1973. Sebze Yetiştirme. Cilt. I (Sebzeciliğe Ait Temel Bilgiler). Ege Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları No : 110. 2. Baskı Ege Ü. Matbaası, Bornova 1973 258 Sayfa.
  8. Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü 1974. Ortalama ve Ekstrem Kıymetleri. Meteoroloji Bülteni. Başbakanlık Basımevi - Ankara 1974. 674 Sayfa. Sayfa : 181 - 182.
  9. Ekinci, A.S. 1974. Genel Sebzecilik. Baha Matbaası, İstanbul - 1974. 223 Sayfa.
  10. Erinc, S. 1953. Doğu Anadolu Coğrafyası İst. Üni. Yayınları No : 572. S : 113.
  11. Güleriyüz, M. 1972. Erzincan'da Yetiştirilen Bazı Önemli Elma ve Armut Çeşitlerinin Pomolojileri ile Döllenme Biyolojileri Üzerinde Araştırmalar. Doktora Tezi (Basılmamış). Erzurum 1972. 216 Sayfa. S. 16 - 22.
  12. İştar, A. 1969. Erzincan Merkez İlçesi Bağcılık Tekniği ve Bağcılığın Geliştirilmesi İmkânları Üzerinde Bir Çalışma. Atatürk Ü. Ziraat Fakültesi, Ziraat Araştırma Enstitüsü Teknik Bülten No : 23. Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum - 1969 33 Sayfa. S. 1 - 7.
  13. Köy İşleri Bakanlığı. 1967. Köy Envanter Etüdülerine Göre Erzincan. Köy İşleri Bakanlığı Yayınları. No : 48. Konya Yıldız Basımevi. 1967. 154 Sayfa.
  14. Odabaş, F. 1974. Erzincan'da Yetiştirilen Bazı Önemli Üzüm Çeşitlerinin Floral Gelişme Devrelerinin Tetkiki İle Gözlerin Buldukları Yere Göre Verimliliğin Saptanması ve Bu Çeşitlerin Döllenme Biyolojileri Üzerinde Araştırmalar. Doktora Tezi (Basılmamış). Erzurum. 1974. 160 Sayfa. S. 23 - 27.
  15. Oraman, M.N. 1968. Sebze İlimi. Ankara Ü. Ziraat Fakültesi Yayınları : 323. Ders Kitabı : 117. Ankara Ü. Basımevi - 1968. 256 Sayfa.
  16. Tamer, M.S. 1964. İstanbul Sebzeciliğinin Bugünkü Durumu ve Geliştirilmesi. Doktora

Tezi Basılmamış. Ankara. 1964.
175 Sayfa.

17. Thompson, H.C. and W.C.
Kelly, 1957. Vegetable Crops

Mc Graw - Hill Book Company,
Inc. New York. Toronto. Lon-
don 611 Sayfa.